

ОБЕРЕЖНО – ПІДРОБКИ!

Замовник – Європейська Бізнес Асоціація

Кожен аграрій, який займається вирощуванням сільгоспкультур, в першу чергу прагне отримати певний прибуток від своєї діяльності. Враховуючи, що ціни на насіння, добрива та ЗЗР з кожним роком зростають, а ціна на сільгосппродукцію не завжди стабільна і влаштовує сільгоспвиробників, вони шукають нові шляхи для збереження рентабельності.

Дехто намагається всіляко мінімізувати затрати, інші основну увагу приділяють підвищенню врожайності тощо. Але в сучасному землеробстві для отримання високих та якісних врожаїв не обійтись без застосування хімічних засобів захисту рослин. І аграрії про це дуже добре знають. Відомо, що сільськогосподарським культурам та продукції рослинництва в Україні шкодять понад 400 видів шкідників, 200 збудників хвороб, 300 видів бур'янів. За підрахунками наукових установ Української академії аграрних наук в Україні втрати від шкідників, хвороб і бур'янів обчислюються в розмірі 30-45% потенційного врожаю. Відповідно ринок засобів захисту рослин постійно зростає. Але незважаючи на цей ріст, купівельна спроможність деяких виробників сільськогосподарської продукції залишається низькою, тому при виборі ЗЗР основним фактором для них часто є не якість продукту, а його ціна. Таким станом речей активно користуються комерсанти-шахраї, які отримують надприбутки, продаючи підробні препарати. В цій статті ми ще раз хочемо звернути увагу аграріїв на проблему підробок пестицидів, адже, незважаючи на численні застереження та роз'яснення, вона в Україні не зникла, особливо в післякризових умовах.

Сьогодні від підробок пестицидів потерпають практично всі країни Європи, однак Україна серед них посідає перше місце. За даними Європейської асоціації захисту рослин, близько 20% українського ринку ЗЗР промислового фасування становлять підробки. Найбільшу партію підробок в Європі також було виявлено саме в Україні. Отже, ця проблема набула в Україні надзвичайних масштабів.

ЯК У СВІТІ

Спробуємо розібратися з даною ситуацією на прикладі країн Західної Європи. Застосування пестицидів там дуже чітко регламентоване і перебуває під постійним контролем відповідних державних служб. Продукція аграрного сектору підлягає жорсткому моніторингу, який контролює безпеку товарів для споживачів. Ринок пестицидів прозорий і дає змогу прослідкувати рух партій препаратів від їх завезення в країну до їх внесення на полях. Випадкові комерсанти на такий ринок не потрапляють, оскільки торгівля пестицидами потребує спеціальних дозволів та дотримання певних вимог, які контролюються державними службами. В результаті цього торгівля та застосування пестицидів упорядковані, а отримана продукція відповідає всім вимогам санітарних норм.

ЩО У НАС

В Україні ситуація дещо інша. Більшість сільгоспвиробників, особливо у складні часи фінансових потрясінь, наражаються на проблему браку коштів на проведення

посівної кампанії, догляд за посівами чи збирання врожаю. Тож у певних господарників виникає спокуса заощадити на ЗЗР за рахунок придбання препаратів сумнівної якості та походження. А якщо є попит – буде і пропозиція. Адже офіційний дозвіл на торгівлю пестицидами в Україні мають декілька тисяч суб'єктів підприємницької діяльності, серед яких більшість складають фізичні особи-підприємці. Звичайно, частина з них – це різної величини дистриб'юторські компанії, які дбають про свій авторитет і працюють прозоро, з дотриманням вимог законодавства. Інше питання – дрібні фірмочки з сумнівною репутацією та фізичні особи-підприємці, які діють практично безконтрольно. Звідки вони беруть препарати, кому і як їх реалізують, насправді ніхто не контролює. В результаті в Україні за останнє десятиріччя утворилася розгалужена мережа реалізації фальсифікованих пестицидів, учасники якої інколи користуються прикриттям окремих посадовців.

Фальсифіковані пестициди у більшості випадків потрапляють в Україну з-за кордону під виглядом інших товарів. Вони, як правило, вже відповідним чином розфасовані, однак можуть фасуватися і в Україні (що особливо стосується препаратів, які застосовуються на присадібних ділянках). Якість та ефективність підробок буває різною. Як правило, це дешевелений замінник оригінального препарату з тою ж або подібною діючою речовиною. Однак застосування таких препаратів може шкодити культурним рослинам внаслідок агресивних хімічних домішок, які наявні в їх складі. В значно рідших випадках підробка може бути речовиною, основним

Фузаріоз колосу пшениці – для захисту застосовувався контрафактний Альто Супер. Результат – відсутність фунгіцидного ефекту + опік колоскових лусок.

На правах реклами

РЕКЛАМА

Оригінальний протруйник

призначенням якої є візуальна схожість з оригінальним препаратом, причому будь-якої пестицидної дії від неї очікувати не варто. Відсутність ефекту від застосування такого препарату призведе до втрат врожаю та його якості, оскільки відповідна проблема їх захисту не буде вчасно вирішена. У ще гіршому разі використання такого препарату погальмує культуру внаслідок агресивних хімічних домішок.

Однак крім правових проблем та економічних втрат від застосування підробок існує ще й інший надзвичайно важливий аспект. Це вплив від їх застосування на здоров'я людей та довкілля. Адже повний хімічний склад таких препаратів часто достеменно не відомий навіть їх виробникам. Такі «ЗЗР» можуть бути не лише неефективними, а й небезпечними. Тому наявність основної діючої речовини в препараті ще не гарантує ні його якості ні, тим більше, безпечності для людей та довкілля. На жаль, на сьогодні в Україні немає лабораторій, які можуть провести глибокий аналіз пестицидів на наявність токсичних домішок.

Хто ж користується такою продукцією? Тут можна виділити дві категорії покупців. Перша – люди, які купують підробки під виглядом оригінальних препаратів, не знаю-

Фальсифікат

чи про це. Друга – свідомі покупці фальсифікату, які хочуть зекономити або отримати «відкат». Для аграріїв, які хочуть уберегти себе від підробок, є проста відома рекомендація – купувати препарати у надійних постачальників, які зарекомендували себе на ринку. Крім цього, перелік офіційних дистриб'юторів того чи іншого виробника завжди можна дізнатися, звернувшись до нього безпосередньо. Також у виробника можна отримати інформацію про походження окремої партії пестициду, адже вони відслідковують реалізацію кожної партії своїх продуктів. Потрібно пам'ятати, що, купуючи товар за готівку без супроводжувальних документів, у разі виникнення проблем ви будете позбавлені можливості пред'явлення претензій до продавця.

Купуючи підробку, ви можете не тільки втратити власний врожай культури, на якій використовувалася фальсифікат, але й забруднити ґрунт. Тим самим буде завдано шкоди навколишньому середовищу та наступним культурам, які будуть вирощуватись на даному полі. Також ви наражаєте на небезпеку людей, які працюватимуть з препаратом і споживатимуть продукцію із шкідливими хімічними залишками. Не виключенням є і ви, і ваші діти. Підроблений препарат може містити найрізноманітніші домішки, наприклад діоксини, які спричиняють вроджені каліцтва впродовж багатьох поколінь.

Оригінальні препарати виробляються компаніями-виробниками відповідно до затверджених специфікацій вмісту всіх їх складників, які попередньо проходять сувору токсикологічну та екологічну експертизу, тому вони не можуть містити шкідливих домішок на відміну від препаратів невідомого походження, в яких, як правило, використовуються недоочищені діючі речовини та сумнівні, або токсичні додаткові компоненти.

Вважається, що сьогодні більшість аграріїв, які купують фальсифікат, свідомо йдуть на це. Ми ще раз хочемо звернутись до всіх, хто має відношення до цієї проблеми. Давайте навчимося жити не тільки сьогоднішнім днем і станемо поважати здоров'я оточуючих нас людей та природу. Ми всі чекаємо від нашої держави кроків щодо покращення нашого життя, але, на нашу думку, в цьому випадку є добрий шанс почати з себе.

Конфідор оригінальний (ліворуч) і контрафактний (праворуч)

КОМЕНТАРІ СПЕЦІАЛІСТІВ

Недотитанська Надія Миколаївна, вчений секретар Комісії з питань державної санітарно-епідеміологічної експертизи пестицидів та агрохімікатів при Головному державному санітарному лікареві України, Міністерство охорони здоров'я України:

– Наслідки застосування фальсифікованих пестицидів передбачуваним насамперед для здоров'я працюючих з такими пестицидами та для споживачів вирощеної з їх використанням сільськогосподарської продукції (це може бути кожен з нас). Загроза для здоров'я не обмежується лише гострими отруєннями фактично невідомими речовинами, що ускладнює надання медичної допомоги постраждалим, оскільки, для прикладу, невідомо, які антидоти потрібні. Не виключені такі страшні віддалені наслідки, як онкологічні захворювання або вади розвитку в кількох наступних поколіннях. Слід пам'ятати, що пестициди є високо біологічно активними речовинами, основне призначення яких – вбивати. Саме тому вони мають бути ретельно досліджені, щоб чітко визначити правила їх безпечного застосування. І саме цього не існує для фальсифікованих пестицидів, тому вони є прямою загрозою для життя і здоров'я людини.

Окрім безпосередньої існують і приховані загрози застосування фальсифікованих пестицидів, пов'язані з їх поширенням та довготривалою циркуляцією в довкіллі. Оскільки джерелом виготовлення фальсифікованих пестицидів можуть бути залишки заборонених та прострочених пестицидів, серед яких величезна кількість хлорорганічних сполук, заборонених Стокгольмською конвенцією як стійких органічних забруднювачів, проблема набуває катастрофічних рис.

Досить часто у вільному продажі зустрічаються незареєстровані (отже, заборонені для використання) пестициди. Насамперед це стосується препаратів, які використовуються на присадибних ділянках. Серед них можуть бути як контрабандні, так і фальсифіковані. Це означає, що належного контролю за тим, що надходить у роздрібний продаж населенню, немає. З іншого боку, населення недостатньо поінформоване про небезпеки, пов'язані із застосуванням «нелегальних» пестицидів. У випадках отруєнь відповідальних неможливо знайти, тоді як при роботі з дозволеними до використання в Україні пестицидами відповідальність несе завник, його координати вказані на етикетці. А про віддалені наслідки впливу таких продуктів і говорити не доводиться: для прикладу, на рак хворіють завжди зненацька, без видимих причин.

Проблема утилізації використаної тари з-під пестицидів, на мою думку, також пов'язана з низькою культурою населення щодо використання пестицидів у нашій країні. В Україні відсутнє вітчизняне виробництво пестицидів, за виключенням регуляторів росту рослин. Стосовно імпортованих пестицидів в Законі «Про пестициди і агрохімікати» в ст.10 чітко прописано: «Пестициди, агрохімікати і тара іноземного виробництва, що ввозяться на територію України, повинні супроводжуватися даними про технологію їх знешкодження та утилізацію». Абсолютно недопустимо використання тари від пестицидів «для господарських потреб» населення. На мою думку, основними шляхами вирішення цієї проблеми є роз'яснювальна робота серед населення, з одного боку, та створення сертифікованих підприємств з переробки та утилізації тари, з іншого.

Чигарський Андрій Вікторович, заступник начальника управління по боротьбі з економічною злочинністю в сфері захисту прав інтелектуальної власності і комп'ютерних технологій, Міністерство внутрішніх справ України:

– Аналіз криміногенної ситуації на споживчому ринку України свідчить, що виробництво та реалізація фальсифікова-

ної продукції з незаконним використанням знаків для товарів і послуг є одним із основних видів правопорушень у сфері інтелектуальної власності.

Одним із небезпечних фактів є поширення фальсифікованих препаратів захисту рослин.

Виготовлення фальсифікованої продукції здійснюється як за межами України, так і на її території. Основними джерелами надходження «імпортного» фальсифікату на споживчий ринок держави є сусідні країни (Російська Федерація, Польща, Туреччина, Румунія, Угорщина) та Китай.

Користуючись незадовільним фінансовим станом споживачів, правопорушники активно продають нелегально ввезені засоби захисту рослин, наражаючи людей на небезпеку. Від таких протиправних дій страждає не тільки репутація компаній – виробників оригінальної продукції, а й сільськогосподарська галузь, і економіка України у цілому, яка втрачає мільйонні надходження у бюджет у вигляді ввізного мита та ПДВ.

У продажу також з'являються не лише підробки, а й препарати, використання яких обмежено чи взагалі заборонено в Україні – вони становлять пряму небезпеку здоров'ю людей, які з ними працюють і які вживають у їжу продукти, на яких вони використовувалися.

Ще один спосіб порушення прав інтелектуальної власності компаній офіційних виробників – нелегальне фасування існуючих препаратів. Правопорушники купують агрохімікати у великих упаковках, призначених для професійного використання, і розфасовують їх у дрібні упаковки, незаконно маркуючи знаками відомих виробників, перепродаючи власникам присадибних ділянок та дачникам.

Нерідко шахраї змішують автентичні препарати з різноманітними наповнювачами, що впливає як на ефективність засобу, так і на його безпеку. Правопорушники, використовуючи досягнення поліграфічної галузі, друкують етикетки, майже ідентичні оригінальним, та використовують для своїх «препаратів» назви відомих на ринку товарів.

Департаментом ДСБЕЗ вжито ряд організаційних і практичних заходів з організації роботи регіональних підрозділів ДСБЕЗ для викриття правопорушень, пов'язаних з виробництвом і поширенням фальсифікованої продукції з незаконним використанням знаків для товарів і послуг відомих вітчизняних і іноземних виробників.

У результаті вжитих заходів з 2003 по 2009 рік за матеріалами підрозділів ДСБЕЗ порушено 56 кримінальних справ за фактами незаконного використання товарних знаків при виробництві та поширенні фальсифікованих засобів захисту рослин, при цьому припинено діяльність 16 підпільних цехів з виробництва фальсифікованих засобів захисту рослин.

У минулому році підрозділами ДСБЕЗ виявлено 7 фактів незаконного використання товарних знаків при виробництві та поширенні фальсифікованих засобів захисту рослин.

Згідно зі статтею 229 Кримінального Кодексу України максимальне покарання за виготовлення та реалізацію підроблених пестицидів – штраф від двох тисяч до трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавлення волі

на строк від трьох до шести років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого та з конфіскацією відповідної продукції та знарядь і матеріалів, які спеціально використовувалися для її виготовлення. Контрабанда, тобто переміщення товарів через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю, згідно зі статтею 201 Кримінального Кодексу України карається позбавленням волі на строк від п'яти до дванадцяти років з конфіскацією предметів контрабанди та з конфіскацією майна.